

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 14. marts 2007
Kontor: Civilkontoret
Sagsnr.: 2006-440-0112
Dok.: HTR40559

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

Advokatudvalgets betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater

I. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater, som forslaget til lov om ændring af retsplejeloven (Ændret regulering af Advokatsamfundet, lempelse af møderetsmonopolet, ændring af tilsyns- og disciplinærsystemet vedrørende advokater mv.) bygger på, har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret, præsidenten for Vestre Landsret, præsidenten for Sø- og Handelsretten, præsidenten for Københavns Byret, præsidenten for retten i Århus, præsidenten for retten i Aalborg, præsidenten for retten i Odense, præsidenten for retten i Roskilde, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerombudsmanden, Finanstilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Advokatnævnet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Landsforeningen af beskikkede advokater, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Industri, Dansk Handel & Service og HTS-I (nu Dansk Erhverv), HTS-A, Håndværksrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, Forbrugerrådet, Landsorganisationen i Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening, 3F Fagligt Fælles Forbund, Danmarks Jurist- og Økonom Forbund, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Registrerede Revisorer, Foreningen af Interne Revisorer,

Foreningen af Danske Revisorer, Landbrugsraadet, Den Danske Landinspektørforening, Akademisk Arkitektforening, Arkitektforbundet, Ingeniørforbundet, Auktionslederforeningen, Ejendomsforeningen Danmark, Patentagentforeningen og Dansk Retspolitisk Forening.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Den Danske Dommerforening, Advokatrådet, Advokatnævnet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk Industri, Dansk Arbejdsgiverforening, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Danske Revisorer, Rigsadvokaten, Dansk InkassoBrancheforening, Foreningen Registrerede Revisorer, Realkreditrådet, Finansrådet, HTS-I (nu Dansk Erhverv), Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Dansk Handel & Service (nu Dansk Erhverv), Forbrugerombudsmanden, Politidirektøren i København, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Patentagentforeningen, Håndværksrådet, Forsikring & Pension, præsidenten for Københavns Byret, Forbrugerklagenævnet, Ejendomsforeningen Danmark, præsidenten for Sø- og Handelsretten, præsidenten for Vestre Landsret, præsidenterne for retterne i Roskilde, Århus, Odense og Aalborg, præsidenten for Østre Landsret, Forbrugerrådet, Rigspolitiet og Dansk Retspolitisk Forening.

Herudover er der modtaget høringssvar fra kredsbestyrelsen for 3. advokatreds og et samlet høringssvar fra advokatfirmaerne Bech-Bruun, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Plesner og Kromann Reumert.

II. Høringssvarene

1. Generelle bemærkninger

Advokatnævnet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Danske Revisorer, Ejendomsforeningen Danmark, Rigspolitiet, Realkreditrådet, præsidenten for Sø- og Handelsretten og Dansk Retspolitisk Forening har ikke bemærkninger til betænkningen.

Domstolsstyrelsen har heller ikke bemærkninger til betænkningen, men forbeholder sig dog ret til at fremkomme med bemærkninger, hvis der fremsættes et lovforslag på baggrund af betænkningen.

Foreningen Danske Inkassoadvokater og Landsforeningen af beskikkede advokater kan tilslutte sig Advokatrådets bemærkninger til betænkningen, jf. nedenfor.

Håndværksrådet henviser til de tilkendegivelser og forslag i betænkningen, som medlemmet fra HTS-I (nu Dansk Erhverv), som tillige har repræsenteret Dansk Handel & Service (nu Dansk Erhverv) og Håndværksrådet, har tilsluttet sig.

Præsidenten for Vestre Landsret bemærker, at de forslag, der er tiltrådt af udvalgets dommerrepræsentanter, ikke giver landsretten anledning til bemærkninger. (Dommerrepræsentanterne har tilsluttet sig anbefalingerne fra udvalgets flertal vedrørende det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet, hvor flertallet anbefaler den nedenfor i afsnit 2 omtalte model 1, og vedrørende lempelse af møderetsmonopolet, hvor flertallet anbefaler den nedenfor i afsnit 3 omtalte model A.)

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar til betænkningen. Justitsministeriets bemærkninger hertil anføres med kursiv.

2. Det pligtmæssige medlemskab af Advokatsamfundet

Advokatrådet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dansk Industri, Finansrådet, Dansk Handel & Service og HTS-I (nu Dansk Erhverv), Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Forsikring & Pension, advokatfirmaerne Bech-Bruun, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Plesner og Kromann Reumert samt Forbrugerrådet anser den i Advokatudvalgets betænkning beskrevne model 1 for den bedst egnede som grundlag for en fremtidig regulering af advokatbranchen. Modellen indebærer, at retsplejeloven ændres, således at Advokatsamfundet fremover ikke anses for en forening, men en organisation, der udgøres af alle advokater med beskikkelse, som er oprettet ved lov, og som i henhold til lovgivningen er tillagt offentligretlige funktioner. Modellen er nærmere beskrevet på side 219-226 i betænkningen. Som begrundelse for at anbefale model 1 er der blandt høringsparterne særligt peget på, at modellen bedst sikrer, at advokatmyndighederne kan udøve tilsyns- og disciplinærmyndigheden på en ensartet og effektiv måde, således at intensiteten af tilsynet er det samme for alle advokater, og at der træffes ensartede afgørelser i klagesager. Det anføres endvidere, at modellen sikrer advokaternes uafhængighed af statsmagten.

Advokatrådet bemærker, at der efter Advokatrådets opfattelse ikke foreligger et alternativ til model 1, som forsvarligt vil kunne danne grundlag for et lovforslag. Advokatrådet anfører herefter, at da model 1 i øvrigt ikke er afvist af mindretallet som en brugbar model for at opfylde udvalgets kommissorium og tillægskommissorium, går Advokatrådet ud fra, at der kommer et nyt udvalgsarbejde, hvis regeringen ikke kan følge udvalgsflertallets forslag.

Advokatfirmaerne Bech-Bruun, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Plesner og Kromann Reumert bemærker, at det er nødvendigt, at det tilsynsførende Advokatsamfund moderniseres,

og at opgaver uden for tilsynsområdet (f.eks. efteruddannelse, udarbejdelse af vejledende etiske regler, afgivelse af (rets)politiske høringssvar mv.) bør henlægges til frivillige supplerende for-
eninger.

Forbrugerrådet anfører, at de ikke finder de øvrige modeller, der er beskrevet i betænkningen, egnede til at danne grundlag for den fremtidige regulering, men såfremt lovgiverne ikke ønsker at følge model 1, foretrækker Forbrugerrådet model 2.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets flertals forslag, dvs. model 1. Som det fremgår af afsnit 2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder Justitsministeriet, at ændringen tilgodeser det principielle hensyn til at fjerne eksklusivlignende ordninger inden for de liberale erhverv. Ændringen sikrer endvidere, at advokaters uafhængighed af statsmagten bevares, og at alle advokater er underlagt det samme tilsyns- og disciplinærsystem.

Justitsministeriet finder, at udarbejdelse af de advokatetiske regler har en sådan sammenhæng med Advokatsamfundets tilsyn med advokaterne, at denne opgave fortsat bør varetages af Advokatsamfundet. Ligeledes finder Justitsministeriet, at Advokatsamfundet fortsat bør kunne virke til gavn for det danske retssamfund og som led heri udarbejde høringssvar, som ikke forfølger partipolitiske eller fordelingsmæssige interesser. Endelig er Justitsministeriet af den opfattelse, at Advokatsamfundet fortsat skal kunne varetage visse opgaver på Justitsministeriets vegne, f.eks. at forestå den teoretiske grunduddannelse og praktiske prøve i retssagsbehandling.

3. Advokaters eneret til at møde som partsrepræsentant (procesfuldmægtig) i civile byrets- sager (advokaters møderetsmonopol)

Advokatrådet, præsidenten for Østre Landsret, Dommerfuldmægtigforeningen, Forsikring & Pension, præsidenten for Københavns Byret, præsidenterne for retterne i Roskilde, Århus, Odense og Aalborg samt Forbrugerklagenævnet anbefaler, at ændringer i møderetsreglerne gennemføres efter den af udvalgets flertal foreslåede model A i betænkningen, hvorefter der gives fri adgang til at møde som procesfuldmægtig i den forenkledte inkassoproces og under udlægsforretninger i fogedretten, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist, jf. Advokatudvalgets betænkning side 319-330. Det frarådes, at møderetsmonopolet lempes i højere grad. Som begrundelse herfor er der blandt høringsparterne peget på hensynet til en kompetent og effektiv behandling af de tvistige sager. Der er endvidere – for så vidt angår småsagsprocessen – peget på, at sagens værdi ikke i sig selv overflødiggør behovet for kvalificeret faglig bistand, samt at der ikke på nuværende tidspunkt bør ændres på reglerne om advokaters møderetsmonopol i en ny procesform, der endnu ikke er trådt i kraft.

Den Danske Dommerforening anbefaler – ud fra retssikkerhedsmæssige betragtninger – stærkt, at der ikke skabes mulighed for, at andre end advokater får adgang til at repræsentere parter i småsager, som uanset sagernes økonomiske værdi ofte vil indeholde juridiske problemstillinger af samme art som i sager, der overskrider småsagsgrænsen.

Dommerfuldmægtigforeningen udtaler sig i øvrigt imod den foreslåede regel i retsplejelovens § 260, stk. 6, hvorefter justitsministeren kan tillade, at ansatte i organisationer, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, i byretten fører sager vedrørende løn- og ansættelsesforhold.

Forbrugerklagenævnet bemærker, at en lempelse af møderetsmonopolet må forventes at medføre en øget sagstilgang til Forbrugerklagenævnet, idet andre procesfuldmægtige end advokater i et vist omfang vil være omfattet af lov om juridisk rådgivning. Der er tale om sager, som er meget ressourcekrævende for nævnet.

Dansk Inkassobranche­forening, Foreningen Registrerede Revisorer, Dansk Handel & Service og HTS-I (nu Dansk Erhverv) samt Forbrugerrådet anbefaler den i Advokatudvalgets betænkning foreslåede model B, hvorefter der ud over de i model A beskrevne lempelser gives fri adgang til at møde som procesfuldmægtig i småsagsprocessen og under de tvistige udlægsforretninger i fogedretten, jf. betænkningen side 330-343. Som begrundelse herfor er der blandt høringsparterne bl.a. peget, at de tvistige sager i fogedretten og sager omfattet af småsagsprocessen er af en sådan karakter, at parter forsvarligt kan lade sig repræsentere af andre end advokater, og at model B tillige varetager hensynet til en øget konkurrence inden for området partsrepræsentation i retten.

Dansk InkassoBrancheforening anfører endvidere, at foreningen kan tilslutte sig, at der i den forenk­lede inkassoproces anvendes ensartede takstmæssige salærer, uanset om der gives møde ved en advokat eller ej, og at også andre repræsentanter end advokater skal have mulighed for offentlig retshjælp i småsagsprocessen. Endelig finder foreningen, at der bør arbejdes for, at retshjælpsforsikringerne ændres, således at der kan gives retshjælp til andre kvalificerede end advokater.

Foreningen Registrerede Revisorer finder, at erfaringerne med model B bør vurderes inden for en kort årrække.

Forbrugerrådet bemærker for så vidt angår inkassosager, at der ikke gives fri proces til førelse af disse sager. Hvis der under en retssag er givet fri proces, omfatter virkningerne af fri proces dog også en efterfølgende udlægsforretning. Forbrugerrådet finder, at det vil stille forbrugeren dårligere med hensyn til fri proces, hvis forbrugeren vælger en ikke-advokat, der ikke kan få fri

proces i forbindelse med udlægsforretningen. For så vidt angår småsagsprocessen finder Forbrugerrådet, at der skal være mulighed for at give fri proces og offentlig retshjælp også til andre partsrepræsentanter, samt at disse skal kunne føre sager, der er omfattet af en retshjælpsforsikring. Forbrugerrådet finder endvidere, at en forbruger i en sag omfattet af småsagsprocessen, der har søgt bistand hos en ikke-advokat til sagens førelse, også bør kunne få bistand til den vejledning, som retten giver en part, der møder uden advokat.

Patentagentforeningen finder det hensigtsmæssigt, at en part i en tvist angående et patent-, en brugsmodel-, et varemærke- eller et designforhold, kan repræsenteres af en IPR-rådgiver med speciale inden for dette område. Denne kunne eventuelt formelt registreres som partsrepræsentant svarende til en ”teknisk biträde” i Sverige. En patentansøger eller en part i en tvist om gyldigheden af et europæisk patent ført over for Den Europæiske Patentmyndighed eller overfor myndighedens tilknyttede centrale appelkammer kan vælge at lade sig repræsentere af en advokat eller en European Patent Attorney (EPA) optaget på listen nævnt i artikel 134 i den europæiske patentkonvention. Patentagentforeningen opfordrer til, at der i retsplejelovens § 170, stk. 1 og 2, optages bestemmelse om, at en herboende EPA er vidneudelukket for arbejde med IPR generelt, dvs. også for arbejde med f.eks. danske patenter. Foreningen finder, at en IPR-rådgiver, som er autoriseret EPA, bør kunne give møde på vegne af en part i en tvist ved de danske domstole.

Forbrugerombudsmanden anfører, at det bør overvejes, om der er behov for at foreslå en konsekvensændring af lov om juridisk rådgivning i forbindelse med fremsættelse af forslaget om ændringer i retsplejelovens regler om advokater. Forbrugerombudsmanden henleder opmærksomheden på, at der hverken i lovteksten eller bemærkningerne til lov om juridisk rådgivning synes at være klare holdepunkter for, at reglerne om juridisk rådgivning også kan udstrækkes til at gælde de situationer, hvor den juridiske rådgiver optræder som procesfuldmægtig.

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at møderetsmonopolet bør lempes, således at der indføres fri adgang til at give møde i den forenkledede inkassoprocess og under udlægsforretninger i fogedretten, hvor der ikke skal ske behandling af en tvist.

Endvidere finder Justitsministeriet, at der – i overensstemmelse med et forslag fra 6 af udvalgets medlemmer – bør indføres fri adgang til at give møde i småsagsprocessen og under udlægsforretninger i fogedretten, hvor der skal ske behandling af en tvist.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at reglerne i småsagsprocessen er udformet således, at varetagelsen af parternes interesser under sagens forberedelse ikke forudsætter, at vedkommende er repræsenteret ved en advokat, samt at sager omfattet af småsagsprocessen vedrører pengekrav under 50.000 kr., hvilket sammen med konkurrenceøkonomiske be-

tragtninger efter Justitsministeriets opfattelse taler for at ophæve advokaters møderetsmonopol også i denne type sager.

Twister, der opstår under udlægsforretninger i fogedretten, vil typisk vil være "standardtvister" om f.eks. genstanden for udlæg. Justitsministeriet finder på den baggrund, at andre partsrepræsentanter end advokater på betryggende vis vil kunne varetage behandlingen af sådanne tvister.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets flertals forslag om, at mandatarreglen udvides således, at ansatte i foreninger, interesseorganisationer og lignende, der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, med Justitsministeriets tilladelse kan møde i byretten i retssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold, som foreningerne, interesseorganisationerne og lignende som mandatar udfører for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde. Det fastsættes som en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse.

Justitsministeriet er af den opfattelse, at denne lempelse kan ske uden at gå på kompromis med de nødvendige hensyn til en kvalificeret bistand i retssager, idet der særligt henses til kravene til de ansatte og den afgrænsede type af sager.

Justitsministeriet er enig med udvalgets flertal i, at der skal fastsættes regler om god skik for partsrepræsentanter, der ikke er advokater, og som møder i sager omfattet af småsagsprocessen. Justitsministeriet finder endvidere, at sådanne regler også bør omfatte de partsrepræsentanter, der møder i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav i den forenkledte inkassoproces samt under udlægsforretninger i fogedretten. Såvel tvistige som ikke-tvistige sager findes at stille krav om en særlig regulering af partsrepræsentanternes adfærd, idet klienten, modparten og retten har en interesse i, at en partsrepræsentant udviser god skik i forbindelse med varetagelsen af klientens interesser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 7.3. de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

På baggrund af udvalgets anbefalinger samt de hensyn, der i øvrigt er nævnt i betænkningens kapitel 9, finder Justitsministeriet ikke anledning til at foreslå lempelser af møderetsmonopolet udover de ovenfor beskrevne, heller ikke for så vidt angår sager inden for patentområdet mv. Justitsministeriet finder heller ikke anledning til – som foreslået af Patentagentforeningen – at ændre retsplejelovens § 170, stk. 1 og 2, således at rådgivere inden for patent- og varemærkeområdet omfattes af bestemmelsen om vidneudelukkelse. Retsplejelovens § 170 er begrænset til at vedrøre særlige erhverv, og Justitsministeriet finder ikke anledning til at udvide bestemmelsens anvendelsesområde.

For så vidt angår spørgsmålet om fri proces og retshjælp i sager, hvor en part er repræsenteret af en anden procesfuldmægtig end en advokat, kan Justitsministeriet tiltræde overvejelserne fra et flertal i udvalget. Justitsministeriet finder således ligesom udvalgets flertal, at det fortsat skal være advokater, der yder retshjælp, og at en part, som opfylder de almindelige betingelser for fri proces, alene skal kunne få beskikket en advokat, men ikke en anden partsrepræsentant. Baggrunden herfor er, at de hensyn, der ligger bag reglerne om fri proces og offentlig retshjælp, stiller store krav til den faglige kompetence hos partsrepræsentanten. Når det offentlige således stiller juridisk bistand til rådighed for en person, er Justitsministeriet af den opfattelse, at det offentlige også bør kunne indestå for kvaliteten af bistanden. Der henvises til betænkningens side 325 og 335-336.

Med hensyn til spørgsmålet om retshjælpsforsikrings dækning til andre partsrepræsentanter end advokater kan Justitsministeriet tiltræde anbefalingen fra et flertal i udvalget, hvorefter der ikke findes at være grundlag for nærmere at overveje spørgsmålet herom. Baggrunden herfor er, at Forsikring og Pension har oplyst til udvalget, at man er afvisende over for, at en fri adgang til at lade sig repræsentere af andre end advokater vil blive fulgt op af en tilsvarende bredtfavnende forsikringsdækning af udgifter til andre partsrepræsentanter end advokater. Der henvises til betænkningens side 336-337.

Justitsministeriet er endvidere af den opfattelse, at der ikke i sager omfattet af småsagsprocessen skal gælde nogen vejledningspligt for retten, hvis en part vælger at lade sig repræsentere ved en anden end en advokat. Når parten har valgt at lade sig repræsentere af en anden – uanset om denne er advokat eller andet – følger det efter Justitsministeriets opfattelse af forhandlingsprincippet, at repræsentanten skal have den fulde dispositionsadgang over sagen. Der henvises til betænkningens side 337-338.

Justitsministeriet finder ikke anledning til at ændre lov nr. 419 af 9. maj 2006 om juridisk rådgivning. Forholdet til lov om juridisk rådgivning er beskrevet i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 36. Som det fremgår heraf, vil en procesfuldmægtig, der som led i sit erhverv yder juridisk rådgivning til en forbruger og giver møde i retten for denne, være omfattet både af de foreslåede regler om god skik for procesfuldmægtige og af lov om juridisk rådgivning. De foreslåede regler i retsplejeloven om god skik for procesfuldmægtige skal som hovedregel finde anvendelse på en procesfuldmægtigs handlinger fra det tidspunkt, hvor en procesfuldmægtig iværksætter tiltag for sin klient, som procesfuldmægtigen efter de nugældende regler om advokaters møderetsmonopol ikke kan varetage. Hvor lov om juridisk rådgivning primært har til formål at beskytte kundens (forbrugerens) interesser, skal retsplejelovens regler om god skik for procesfuldmægtige tillige varetage hensynet til f.eks., at sager ved domstolene kan fremmes med den fornødne hurtighed. De foreslåede regler i retsplejeloven om god skik er i øvrigt ikke begrænset til at angå forbrugerforhold.

4. Behandlingen af klager over advokater

Advokatrådet finder, at det i forbindelse med indførelsen af en 1-årig klagefrist i retsplejelovens § 146, som vedrører salærklager, bør præciseres, at klagefristen først regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Klagefristen i den enkelte sag bør derfor ikke beregnes for hver enkelt faktura, f.eks. a conto opkrævninger.

Justitsministeriet kan tilslutte sig forslaget. Det er således præciseret i retsplejelovens § 146, stk. 2, at klagefristen på et år regnes fra det tidspunkt, hvor klageren er blevet bekendt med den endelige afregning af den pågældende sag, jf. også de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 25.

Forbrugerrådet henstiller, at Forbrugerrådet fremover får mulighed for at udpege 3 medlemmer af Advokatnævnet, da det er Forbrugerrådets erfaring, at en meget stor del af klagerne drejer sig om almindelige forbrugerklager, og idet nævnet normalt arbejder i 3 afdelinger. Det bør efter Forbrugerrådets opfattelse som altovervejende hovedregel være således, at Advokatnævnets kendelser er offentlige, inklusiv navnet på den pågældende advokat. Forbrugerrådet kan godt leve med, at kendelsen først offentliggøres med nævnelse af advokatens navn, når fristen for indbringelse af sagen for domstolene eller fremsættelse af begæring om sagsanlæg er udløbet, og sagen ikke er indbragt for domstolene. Imidlertid finder Forbrugerrådet, at navnet skal offentliggøres på dette tidspunkt, uanset at sagen måtte være indbragt for domstolene. Herudover finder Forbrugerrådet, at Advokatnævnets afgørelser bør gøres eksigible. Forbrugerrådet finder det desuden uheldigt, hvis der indføres hjemmel til at fastsætte gebyr for at indgive en salær- eller adfærdsklage til Advokatnævnet, da et gebyr kan forhindre forbrugerne i at indgive klager, ligesom det i øvrigt er Forbrugerrådets opfattelse, at en gebyrordning ikke forhindrer åbenbart ubegrundede klager.

Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige kan ikke bakke fuldt ud op om, at der skal ske offentliggørelse af stort set alle Advokatnævnets kendelser, idet dette ikke reelt vil være med til at sikre nogen forbedringer. Tværtimod kan det være med til at fremme parter og modparter lyst til at klage, hvis man ikke føler, at en sag har fået det materielle rette indhold. En løsning kunne i stedet være, at der sker offentliggørelse i gentagelsestilfælde eller særligt graverende enkelttilfælde, hvor den fastsatte sanktion er bøder over 10.000 kr.

Justitsministeriet har – som det fremgår af afsnit 3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger – udformet lovforslag i overensstemmelse med udvalgets anbefaling om i retsplejelovens § 144 nærmere at præcisere, hvilke organisationer, myndigheder eller lignende, der skal indstille offentlighedsrepræsentanterne til udpegning til Advokatnævnet. Det afgørende bør være, at de, der

kan indstille medlemmer af Advokatnævnet, repræsenterer dem, der klager. Organisationerne, myndighederne osv. bør udvælges på en sådan måde, at der i nævnet vil være medlemmer med indsigt i private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Herudover finder Justitsministeriet det ikke hensigtsmæssigt i selve lovteksten at fastsætte bestemmelser om, at udvalgte organisationer skal udpege et nærmere fastsat antal medlemmer af nævnet.

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at der bør ske offentliggørelse af de kendelser fra Advokatnævnet, hvor en advokat pålægges en bøde, fratages en sag, frakendes retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Sager, hvor advokaten frifindes, eller hvor Advokatnævnet tildeler advokaten en irrettesættelse, skal ikke offentliggøres. Advokatens navn skal fremgå af den offentliggjorte kendelse. Efter Justitsministeriets opfattelse skal kendelsen – af retssikkerhedsmæssige grunde – først offentliggøres med nævnelse af advokatens navn, når den i retsplejelovens §§ 147 d og 147 e anførte frist for indbringelse af sagen for domstolene eller fremsættelse af begæring om sagsanlæg er udløbet, og sagen ikke er indbragt for domstolene. Dette gælder dog ikke for afgørelser, hvorved advokaten frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet kan tilslutte sig anbefalingen fra et flertal i udvalget om, at overvejelserne om at gøre Advokatnævnets kendelser eksigible bør foregå i Retsplejerådet, da overvejelserne har en nær sammenhæng med de generelle overvejelser om tvangsfuldbyrdelse af nævnsafgørelser. Som det fremgår af afsnit 3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder Justitsministeriet, at Advokatrådet skal bistå klienter med at få opfyldt en kendelse fra Advokatnævnet, og at omkostningerne hertil kan udredes af Advokatsamfundets Erstatningsfond i det omfang, de ikke kan fås dækket hos advokaten.

Justitsministeriet er enig med Forbrugerrådet i, at der ikke bør være hjemmel til at fastsætte et gebyr for at indgive en klage til Advokatnævnet. Udvalgets forslag herom er derfor ikke medtaget i det fremsatte lovforslag.

5. Advokaters grund- og efteruddannelse samt opnåelse af møderet for landsret

Advokatrådet foreslår, at det præciseres, at en ansøger maksimalt kan indstille sig til den teoretiske del af advokatuddannelsen 3 gange, hvilket svarer til det antal gange, en ansøger ifølge betænkningen skal kunne indstille sig til den praktiske prøve. Advokatrådet bemærker endvidere, at det fremgår af betænkningens afsnit 7.6. (side 286-287), at alle ansøgere – såvel advokatfuldmægtige som ansøgere, der på andet grundlag end tid som advokatfuldmægtig vil søge om advokatbeskikkelse – skal kunne dokumentere deltagelse i årlig efteruddannelse for at kunne opnå

beskikkelse som advokat. Denne betingelse fremgår imidlertid ikke af den foreslåede formulering af retsplejelovens § 119.

Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige anfører i relation til forslaget om krav om obligatorisk efteruddannelse for alle advokater og advokatfuldmægtige, at det i forbindelse med reglernes udformning bør sikres, at muligheden for obligatorisk efteruddannelse bliver så bred som muligt, således at man også kan vælge ikke-juridisk betonedede kurser – f.eks. strategi- eller lederkurser – som dog alle er nødvendige for at virke i et advokatfirma. Der bør etableres en form for kontrol med, at advokatvirksomheder overholder kravet, og det bør fremgå af retsplejeloven, at udgiften til den obligatoriske efteruddannelse skal afholdes af arbejdsgiveren. Der bør endvidere vedtages regler om, at principalerne skal drage omsorg for en behørig advokatuddannelse, herunder med frihed til eksamenslæsning, som er påkrævet af hensyn til at bestå advokateksamen. Foreningen finder, at der ikke bør fastsættes begrænsninger for, hvor mange gange en ansøger kan indstille sig til den praktiske prøve. I relation til opnåelse af møderet for landsret finder foreningen, at det bør fremgå eksplicit af retsplejeloven, at landsretterne skal udarbejde retningslinier for vurderingen af, hvornår en sag er egnet som prøvesag, og hvilke elementer i den enkelte sag, der indgår ved vurderingen af, om prøven er bestået.

Præsidenten for Københavns Byret kan tilslutte sig, at en cand.jur., der ønsker at være advokat, skal føre en sag for byretten med tilfredsstillende resultat. Byretten finder det dog ikke nødvendigt, at der medvirker en censor ved vurderingen af, om ansøgeren har bestået den praktiske prøve. Forslaget vil i øvrigt medføre et merarbejde for byretten. Byretten kan endvidere tilslutte sig forslaget om, at den ene af prøvesagerne for at opnå møderet for landsret kan være en byrets-sag. Byretten skal udfærdige et notat om sagens omfang og om advokatfuldmægtigens sagsførelse, og også dette vil medføre et merarbejde for byretten.

Dansk Handel & Service (nu Dansk Erhverv) finder for så vidt angår opnåelse af møderet for landsret, at det er unødvendigt med en prøvesag for byretten i det tilfælde, hvor det kan dokumenteres, at advokaten eller advokatfuldmægtigen har haft et bestemt antal sager i byretten.

Præsidenten for Østre Landsret forudsætter i relation til opnåelse af møderet for landsret, at byretssagen normalt ligger tidsmæssigt forud for landsretssagen i de tilfælde, hvor prøven med henblik på opnåelse af møderet i medfør af retsplejelovens § 133 aflægges for landsretten, og hvor ansøgeren benytter sig af den foreslåede adgang til at lade den ene prøvesag være en byrets-sag. Det bør i øvrigt overvejes at indføre en bestemmelse svarende til den i retsplejelovens § 134, stk. 2, anførte, således at landsretten i tilfælde, hvor en advokats udførelse af en sag har været uforsvarlig, kan give advokaten en tilkendegivelse herom og i yderste konsekvens kan fratage advokaten møderetten.

Advokatfirmaerne Bech-Bruun, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Plesner og Kromann Reumert kan tilslutte sig udvalgets forslag om at omlægge advokateksamenen, så den bl.a. består af en praktisk prøve, men anfører, at ansøgeren frit bør kunne vælge mellem en egentlig retssag og en fiktiv retssag.

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 7 (§ 119, stk. 5), at justitsministeren fastsætter regler om den teoretiske grunduddannelse, eksamen og praktiske prøve i retssagsbehandling. Den obligatoriske efteruddannelse, der i dag kræves for at opnå beskikkelse som advokat, reguleres af bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 132 af 28. februar 2006. Ifølge bekendtgørelsens § 5, stk. 2, kan en deltager højst indstille sig til eksamen 3 gange. Kursusudvalget kan i særlige tilfælde undtage herfra. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om, at en ansøger ikke skal kunne indstille sig til den praktiske prøve et ubestemt antal gange. Justitsministeriet finder endvidere, at en ansøger heller ikke skal kunne indstille sig til den teoretiske eksamen et ubestemt antal gange.

Lovforslagets § 1, nr. 12 (§ 126, stk. 5), bygger på udvalgets forslag om, at der stilles krav om obligatorisk efteruddannelse for alle advokater og advokatfuldmægtige. Der henvises tillige til afsnit 4.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom. Reglen i retsplejelovens § 126 vedrører god advokatskik. Der stilles ikke forslag om en sådan ændring af retsplejelovens § 119, at det herefter skal være et krav for at opnå beskikkelse som advokat, at ansøger kan dokumentere løbende deltagelse i efteruddannelse af betydning for advokater. For en lang række ansøgere, der på andet grundlag end virke som advokatfuldmægtig vil søge om advokatbeskikkelse, vil det formentlig være særdeles vanskeligt at opfylde kravet om løbende at have deltaget i efteruddannelse af betydning for advokater. Et sådant krav vil derfor udgøre en adgangsbarriere i forhold til advokatbranchen. Kravet om efteruddannelse bør alene ses i sammenhæng med spørgsmålet om god advokatskik. Justitsministeriet finder, at kravet om efteruddannelse kan opfyldes ved at deltage i ikke alene rent juridiske fag, men også andre fag, der kan have betydning for advokater. Kontrollen med, at advokater og advokatfuldmægtige opfylder kravet om efteruddannelse, skal føres – eventuelt som stikprøvekontroller – af Advokatrådet som en del af rådets tilsynsforpligtelse i medfør af retsplejelovens § 143, stk. 2. Principalen vil være ansvarlig for, at advokatfuldmægtigen opfylder kravet om løbende deltagelse i efteruddannelse, og principalen skal ifølge lovforslagets § 1, nr. 12 (§ 126, stk. 5) afholde udgifterne til fuldmægtigens – men ikke ansatte advokaters – efteruddannelse.

For så vidt angår den praktiske prøve, der fremover skal være en betingelse for at opnå advokatbeskikkelse, og som skal bestå i at føre én sag for byretten, finder Justitsministeriet ligesom udvalget, at hvis der alene medvirker én juridisk dommer i sagen, skal denne bistås af en censor, der f.eks. kan være en advokat. Da advokateksamen er en forudsætning for, at en advokatfuldmægtig vil kunne opnå advokatbeskikkelse, og da advokateksamen allerede i dag vurderes af

både en censor og en eksaminator, finder Justitsministeriet, at der også i forbindelse med den praktiske prøve bør medvirke en censor, med mindre der medvirker flere juridiske dommere under sagens behandling. Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 119, stk. 2, nr. 5).

Justitsministeriets lovforslag om ændring af reglerne om opnåelse af møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, jf. § 1, nr. 16 (§ 133, stk. 3-5), bygger på udvalgets forslag herom. Advokater og advokatfuldmægtige skal fortsat udføre to retssager, der slutter med mundtlig hovedforhandling, for at opnå møderet. Landsretten og Sø- og Handelsretten skal også fortsat have mulighed for ud fra den førte sags karakter og udførelsen heraf at erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den ene af de to prøvesager kan dog fremover være en byretssag. Den anden sag skal fortsat være en landsretssag eller en sag ved Sø- og Handelsretten. Byretssagen skal være en sag med kollegial behandling, eller en sag hvor der medvirker sagkyndige dommere. For at landsretten eller Sø- og Handelsretten efterfølgende kan vurdere, om en byretssag kan indgå som den ene af de to prøvesager, må byretten i forbindelse med sådanne sager udfærdige et notat om sagens omfang og advokatfuldmægtigens sagsførelse, som landsretten eller Sø- og Handelsretten kan anvende ved vurderingen. Retningslinier om den nærmere udformning af sådanne notater forudsættes fastsat af landsretterne og Sø- og Handelsretten. Justitsministeriet finder endvidere ligesom udvalget, at landsretterne og Sø- og Handelsretten bør fastsætte vejledende retningslinier for vurderingen af, hvornår en sag er egnet som prøvesag, og hvilke elementer i den enkelte sag der lægges vægt på ved afgørelsen af, om advokaten eller advokatfuldmægtigen har bestået prøven for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Justitsministeriet finder i øvrigt, som forudsat af Advokatudvalget, at en prøvesag ved byretten med henblik på at opnå møderet for landsret, kan ligge såvel før som efter den prøvesag for landsretten, som tillige kræves for at opnå møderet for landsret. Der henvises til afsnit 5.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Uanset at en advokat eller advokatfuldmægtig har ført en række sager for byretten, finder Justitsministeriet det fortsat relevant, at advokaten eller advokatfuldmægtigen udfører 2 prøvesager, hvoraf den ene kan være en byretssag, for at opnå møderet for landsret. Det vil i disse situationer fortsat være relevant at vurdere kvaliteten af advokatens eller advokatfuldmægtigens præstation i retten. Advokaten eller advokatfuldmægtigen kan til hver en tid inden en sags førelse søge retten om at få sagen godkendt som en prøvesag.

Advokatudvalget har ikke behandlet det af præsidenten for Østre Landsret foreslåede om, at der indføres en bestemmelse svarende til retsplejelovens § 134, stk. 2, således at landsretten i tilfælde, hvor en advokats udførelse af en sag har været uforsvarlig, kan give advokaten en tilkendegivelse herom og i yderste konsekvens kan fratage advokaten møderetten. Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 277 af 9. juni 1982. Den svarer i princippet til den tidligere

gældende bestemmelse i § 126, stk. 2, dog således at møderetten efter ændringen af bestemmelsen kun kan fratages en advokat, efter at der er meddelt den pågældende en advarsel. Bestemmelsen i § 126, stk. 2, blev indført i 1933, da advokater fik ret til at føre egne landsretssager for Højesteret. Det fremgår af betænkning nr. 871/1979 vedrørende revision af retsplejelovens afsnit om advokater, at flertallet af udvalget – i overensstemmelse med Højesterets stilling til spørgsmålet – ønskede reglen opretholdt for at undgå den helt ufyldstgørende procedure, der kan få skæbnesvangre følger for en retssags pådømmelse i sidste instans. Et mindretal i udvalget fandt, at bestemmelsen ikke er forenelig med den uafhængighed, der må tilkomme advokater over for domstolene, og med den frihed, der må indrømmes en part til at vælge den advokat, han ønsker.

Justitsministeriet finder, at det omhandlede forslag fra præsidenten for Østre Landsret vil kræve nærmere overvejelser, og Justitsministeriet finder på den baggrund ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt grundlag for stille forslag om, at der indføres en bestemmelse svarende til retsplejelovens § 134, stk. 2, således at landsretten i tilfælde, hvor en advokats udførelse af en sag har været uforsvarlig, kan give advokaten en tilkendegivelse herom og i yderste konsekvens kan fratage advokaten møderetten for landsret.

Advokatfirmaerne Bech-Bruun, Gorrissen Federspiel Kierkegaard, Plesner og Kromann Reumert foreslår, at en ansøger frit bør kunne vælge mellem, om den praktiske prøve i retssagsbehandling skal bestå i en egentlig retssag eller i en fiktiv retssag. Justitsministeriet er af den opfattelse, at der som udgangspunkt bør være tale om en egentlig retssag for at give det mest retvisende billede af ansøgerens evne til at behandle en retssag. Da Justitsministeriet imidlertid er opmærksom på, at det kan være vanskeligt for nogle ansøgere at finde egnede sager, der kan udgøre den praktiske prøve i retssagsbehandling, kan sådanne ansøgere i stedet deltage i behandlingen af en fiktiv retssag.

6. Ejerskab af advokatvirksomheder

Advokatrådet anmoder om, at det i lovforslaget klart understreges, at der ikke med de ændrede ejerskabsregler åbnes mulighed for, at advokatselskaber kan drive anden virksomhed, end den virksomhed sådanne selskaber efter de hidtil gældende regler har mulighed for. Uanset ejerskabsforholdene vil et advokatselskab således også efter den foreslåede lovændring alene kunne have som formål at drive advokatvirksomhed i retsplejelovens forstand, og der indføres ikke mulighed for såkaldte ”one stop shops”.

Justitsministeriet er enig med Advokatrådet i, at der ikke med muligheden for, at andre end advokater under visse betingelser i et vist, begrænset omfang kan eje aktier eller anparter i et advokatselskab, åbnes op for såkaldte ”one stop shops”. Dette er præciseret i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 (§ 124).

Foreningen Registrerede Revisorer foreslår, at der åbnes op for delejerskab af advokatvirksomheder for andre end advokater. Foreningen Registrerede Revisorer anfører, at så længe advokaterne i en advokatvirksomhed har den afgørende stemme i virksomhedens forhold, svækkes fortrolighed og uafhængighed ikke.

Lovforslagets § 1, nr. 10, (§ 124, stk. 4) er udarbejdet på baggrund af udvalgets forslag om, at der åbnes for andre professioners ejerskab af advokatvirksomheder, men at mere end ni tiendedel af aktierne i et selskab skal forblive hos advokaterne. Dette vil medføre, at den bestemmende indflydelse i selskabet forbliver hos advokaterne, og såfremt én advokat ejer mere end 90 % af selskabets kapitalandele, vil advokaten under visse betingelser kunne indløse minoritetsaktionærenes aktier. Justitsministeriet finder ikke, at der bør åbnes for andre professioners ejerskab i videre omfang end foreslået af et enigt udvalg.

7. Autorisation af advokatfuldmægtige hos danske advokater i udlandet

Advokatrådet foreslår, at præsidenten for Københavns Byret udpeges til at autorisere advokatfuldmægtige hos danske advokater i udlandet. En sådan autorisation er erfaringsmæssigt forbundet med praktiske problemer, idet retsplejelovens § 135 ikke angiver, hvilken dommer der kan autorisere den pågældende fuldmægtig.

Det af Advokatrådet rejste spørgsmål er ikke overvejet af udvalget og vil efter Justitsministeriets opfattelse kræve nærmere overvejelser bl.a. i forhold til intensiteten af det tilsyn, en principal i udlandet skal føre med en autoriseret fuldmægtig i Danmark. Justitsministeriet finder derfor ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at ændre retsplejeloven som foreslået af Advokatrådet.

8. Advokaters hverv som forsvarere i straffesager og tilsyn med advokater mod hvem, der verserer en straffesag

Politidirektøren i København foreslår, at det bør overvejes at fastlægge administrative retningslinier, således at Advokatrådet – efter anmodning fra anklagemyndigheden – kan udmelde kollegialt tilsyn i tilfælde, hvor en advokat i forbindelse med efterforskningen i en straffesag eller under en verserende straffesag er mistænkt for at have begået lovovertrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed.

Politidirektøren i København anfører endvidere, at man havde fundet det ønskeligt, om sagsområdet advokaters repræsentation af sigtede, tiltalte og forurettede i straffesager i højere grad havde været inddraget i udvalgets arbejde og nævner eksempler på, hvor reglerne om forsvarere bør præciseres.

Som det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 21 (§ 143, stk. 3), er kompetencen til at bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med en advokat, henlagt til Advokatrådet. I Advokatrådets vurdering af, om der skal iværksættes kollegialt tilsyn, vil indgå alle relevante oplysninger, herunder oplysninger fra anklagemyndigheden om straffesager mod advokaten.

Udvalget har primært haft til opgave at foretage en gennemgang af de generelle regler om advokaters forhold samt reglerne om advokaters møderetsmonopol i civile sager. Henset til de tidsmæssige rammer, som udvalget har arbejdet under, har der ikke været mulighed for tillige at behandle reglerne om advokaters rolle som forsvarere.

9. Nedlæggelse af kredsbestyrelserne

Kredsbestyrelsen for 3. advokatreds foreslår, at kredsbestyrelserne nedlægges, idet Advokatudvalgets forslag om ændringer af systemet til behandlingen af klager over advokater efter kredsbestyrelsens opfattelse vil medføre, at kredsbestyrelsernes kompetence reduceres til ingenting.

Ved lovforslagets § 1, nr. 25 (§ 146) foreslås indført ensartede regler for behandlingen af salær- og adfærdsklager. Alle sager vil fremover skulle afgøres af Advokatnævnet som første og eneste instans, og kredsbestyrelserne vil således ikke længere skulle behandle salærklager som første instans. Advokatnævnet vil dog ved såvel disciplinær- som salærsagernes forberedelse kunne lade sig bistå af kredsbestyrelserne, jf. lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 144, stk. 3).

Kredsbestyrelserne vil således have en rolle i forbindelse med sekretariatets høring over udkast til afgørelser, ligesom kredsbestyrelserne fremover vil komme til at spille en vigtig rolle ved forslaget om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, kan indkaldes til en kollegial samtale ved mistanke om, at vedkommende systematisk tilsidesætter advokatpligterne. Samtalen foreslås nemlig gennemført af kredsbestyrelsen i en af de advokatredse, der grænser op til den kreds, hvor advokaten eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har sin virksomhed. Det findes således fortsat væsentligt at bevare kredsbestyrelserne.

